

לכבוש מקומו בכוח פתק המלצה, פונה מצד יידי בפתקו של לבנון לדי"ר תורן (שמואל רודנסקי). סגן המנהל, שלא שמע, כמוכן, מעולם על לבנון, נועץ בפקיד המחלקה דוב חורי השם המעוברת לבנון מסתרת אישיות רבת השפעה, רמת-מעלה וחשובת-קשר. תורן פותח בשרשרת פתקי המלצה ודרך סגן יושב ראש ועדת-הבחונים, יושב ראש הועדה, תת-המנהל הכללי, המנהל הכללי והמנהל העזר

שלמה בר-שביט בתפקיד מקום תחת הרצל...

יותר כללי של משרד הקידום, מתמנה צבי בעל כורחו, למנהל מחלקת הנחת הצינורות "עם סלפון, עם תיקים ועם מוכיה", ששמה שוש (רחל תימור), בה הוא מתאהב אחר שאינו מצליח ללמד אותה שאין אומרים בעברית אותכם (אומרים אתכם). **בין השאר : נהג אגד.** חוך שמועות דמיוניות על והתו האמיתית של מליץ היושר אימרו לבנון (בין השאר : מבקר המדינה, השגריר האמריקני, נהג אגד) כובש צבי את מקומו תחת הרצל (התלוי על קיר המשרד). למרות בורותו הוא מצליח לייצל ולהפעיל את המשרד בעזרתו הפעילה של יועץ-הסתר שלו, זקן-חכם יודע-כל, מחלקת מסוג א', משה (יהושע ברטנוביץ) המלמד את צבי מה לומר בלפון, מבלי להקשיב לתשובה ("הענין עוד סוען עיון נוסף", "בשום אופן לא", "סלח לי, אני עסוק"), והמשיא בשעת הצורך, עצות מפורטות וענייניות תוך הגשת תה ספיישל.

אם כי צבי אינו נופל קרבן לפרובוקצית שיחוד האזרחות על-ידי אנשי מחלקת, די"ר תורן ודוב, הוא מודח ממשרתו, בטרם הסי פיק להניח הצינורות מים עד אילת, כתוצאה מהופעתו האישית של לבנון (שמואל סגל) במשרד, שדוב מכיריו כלבינון העלוב.

הקדינני חיבב שח-מת. מחברו של שמו, אפרים קישון, נולד בדיוק 29 שנים לפני הצגת הבכורה של שמו, כפאראנץ הופ-מן. אביו, מנהל בנק בודפסטי שפגש את הרגל במשבר הגדול של ראשית שנות השלושים, דאג לכך כי בנו יסיים בית-ספר תיכון ואקדמי למסחר. הופמן הצעיר לא רצה להיות איש עסקים (אומר קישון : "תמיד התביישתי לרמות אנשים.") פנה לעי" סוק יותר הוגן : לימוד פיסול-מתכת וצויה בבית-ספר מקצועי גבוה.

מלחמת העולם השנייה והשלטון הנאצי שמו קץ ללימודים. לעיסוקי הספורט (רכיבה, טניס, סקי ואופנוע) ולעיסוקי העט של הופמן קישון, העבירו אותו למחנה עבודת פרך, בו עבד בתעשיית מרגמות עד שמנהל המי

פתק, פתק, פתק

(ראה שער)

"ובאינו מפלגה את, דודה פרידה?" "אני לא בשום מפלגה, כבר יש לי שיכון." ברצו זה התפרץ קהל המנומס של הצגות הבכורה בהבימה בשטף צחוק שגרר אחריו מחאות-כפיים סוערות. בהצגת-הבכורה ה-124, בפעם הראשונה בתולדות התיאטרון, שמבקרינו נוהגים בו בדרך כלל כבוד, אך אינם מעיזים להרגיש את עצמם חופשיים מדי בחברתו, נשבר מסך-הרשמיות הבלתי-נראה, המפריד בין האולם לבמה, 11 פעם במשך 130 דקות.

מאחרי הקלעים, כשעיניו עוקבות במתי"ח חות אחרי המתרחש על הבמה (ובאלום), עמד בחור צעיר (29), כחול-עיניים, זהוב-שיער וארוך צוואר, שהיה אחראי ישירות למפכה ועירה זו. שמו : אפרים קישון.

רק חלק זעיר. התיאטרון האמנותי נרצח כתוצאה של מאבק מתמיד עם מחוות מקוריים. פריחת התיאטרונים הלאומיים בדבלין או במוסקבה לא תואר בלי אנטון (ג' הדובובניס) צ'יחוב או שין (ינוו והטוט) או יקייסי.

התיאטרון הישראלי, שהמחזה המקורי חופס בתוכניתו רק חלק זעיר, חסר משום כך סגנון עצמאי, ליקוי המונע ממנו גם את אפשרות האימוץ המוצלח של מחוות מתורגמים. לליקוי זה ישנה תרופה אחת בלבד, אותה ניסח רכז הרפרטואר של הבימה, המבקר הצעיר יעקב מלכין, בארבע מלים : "העיקרון — מכסימום מחוות מקוריים."

שחיתות בים וכיכשה. עקרון המכסימום של מלכין מצא מגשים בדמותו של איש תיאטרון צעיר אחר : השחקן והבמאי ישראל בקר, יליד פולין וחניך האקדמיה לאמנות התיאטרון במוסקבה. מאזן המחוות המקוריים בעונת השי"ג המראה על שני מחוות מקוריים בהבימה, בהשוואה לאחר באוהל (העיר הזאת) ואפס בתיאטרון הקאמרי, הוא (בחלקו החיובי) תוצאה מפעולתו המתמדת של בקר לקידום מחווה המקורי.

אחר שפתח את העונה ה-34 של הבימה במחזה השחיתות-על-הים של יוש, אני רבי החובל, שזכה ל-75 הצגות, 70 אלף צופים, מסיים בקר את העונה במחזה שחיתות-על-היבשה, הסרגיקומדיה שמו הולך לפניו של הסאטיריקן אפרים (חד גדיא) קישון. מהרגע הראשון התעוררו סביב המחזה ויכוחים חריפים, אך דבר אחד היה וודאי, כתוצאה מתגובתו הסוערת של הקהל : ההצגה מצליחה.

פעודת המצלחה זו, שאבה הבימה עידוד להכנת מחזה מקורי אחר לראשית עונת ה-35. המחזה, אכזר מכל, המלך, שנכתב על-ידי מפקד מחלקה קרבית מחטיבת גבעתי לשעבר, המספר המשובח נסים אלוגי, יוצג כמחזה מודרני בעל אוצר מלים תנכיים, שגירבור הוא ירבעם בן-נבט, המופיע כמגן ההמונים וממריד נגד מלכותו המשעבדת של רחבעם ("אבי ייסר אתכם בשוטים ואני אייסר אתכם בעקרבים") בן-שלמה.

שפינה אינו מספיק. גיבורו של שמו הוא העולה החדש צבי פרוצ'קין (שלמה בר-שביט) שעלה לישראל אף-על-פי שיש לו קרובים באוסטרליה. כבר בפגישתו הראשונה עם דודו, יעקב פרוצ'קין (דוד ורדי), סבב השפך לרואה חשבונות, ודודתו פרידה (ניורה שייך), מסבירים לו אלה את תשיבותם הבלעדית של קשרים טובים להשגת מקום תחת שמשו של ישראל.

אפשרות להפעלת קשרים טובים מתגלית בצורת מודעה בעיתון, בה מבוקש מומחה להנחת הצינורות מים במחלקה לצינורות (על-ידי משרד הקידום). בהעדר מליץ-יושר מתאים יותר לצבי (מכרם של הפרוצ'קינים, שפיגל, מי שהיה שומר ראשו של דיונגוף, אינו די חשוב) מוחלט כי איתמר לבנון (שמואל סגל), לשעבר לבינון, דייר-המשנה של הפרוצ'קינים, איש אומלל מלידה, אדם קטן שאין לו אפילו מקרר משלו, אך ותיק, ה"מכיר את כל הישוב באופן אישי", יחבר פתק המלצה אל די"ר תורן, סגן מנהל מחלקת הצינורות, אותו אינו מכיר כלל.

מנהל בעל-כרחו. צבי נכנע ללחץ הפרוצ'קינים, למרות שאין זה לפי טעמו

הילד הראשון הצליח

הרבה אנשים עסקו השבוע בהרכב דברים : בפסקה-הדין על ארגון המחחרת, בתחרות האיגרות, כמלחים שחזרו מיוון, אולם למאות אלפי אורחים במדינה היה השבוע הזה, פשוטו כמשמעו, השבוע של ארטיק.

מן הרגע שהודיעו המודעות על תחרות-הענק, בעלת אלפי הפרסים, הצטופפו הילדים ליד הקיוסקים, בניסיון קדחתני להשיג עוד בשבוע הראשון את סידרת חמשת המקלות, המסומנים בחמש האותיות א, ר, ט, י, ז, אך אשר לבעל כל אחת מהן היה מובטח אחת הפרסים.

גיבור השבוע היה צבר בן 13, יהודה קרשטיין, תלמיד כיתה ז' של תלנוודוי בתל-אביב, בן יחיד להורים ילידי אמריקה. הוא היה הראשון שבא (בריצה) למערכת העולט הזה, ביום הששי, הציג את כל חמשת מקלות הנדרשים. בתלוש רשם : "אני אוהב את ארטיק משום חבובו על הילזים. מן היום הראשון התחבב עלי הארטיק ועד היום הריני נהנה הנאה מרובה ללקק אותו בימים חמים."

כשנשאל, בהלצה, באיזה פרס היה בוחר, השיב ללא היסוס : "אני רוצה אופניים. אבל אם אוכה בטיסה לחוף-לארץ אשלח את אמא (שהיא עקרת-הבית) כי לי אין זמן. אני צריך ללמוד." חוק מזה חשש שלא יתנו לו לטוס לבד — חשש בלתי מוצדק, כי נעשה טיוררים מיוחדים לליחוי והארכת הוזהב בחוף-לארץ, אם זכה ילד בפרס הראשון. בינתיים העניקה לו הנהלת ארטיק פרס מיוחד, שאלה אותו במה הוא בוחר. הבחירה : כדורגל, שנמסר לו השבוע בטכס קטן בבית-החרושת, בין המכונות המסתובבות.

ס'אן סודי נגר זיפ'ים

היה למכונות מה להסתובב. כי למרות שדווקא באותו שבוע הופיעה סחורת המפעל המחחרת בשוק, קפצה התצרוכת של ארטיק קפיצה רבתי קדימה. מיבצע הפירסום הראשון בנוסח אמריקאי שאורגן בישראל הוכיח את יעילותו.

היו הורים שהרימו את גבות העיניים אחרי שבנם דרש את השלגון העשירי ביום אחד. במקרים רבים ויתרו הילדים על הביקור בקולנוע, השקיעו את מחיר הכרטיס במוצר המתוק. בשכונה אחת הסירה חבורת ילדים כלילה את מודעות התחרות, כדי לצמצם, עד כמה שאפשר, את מספר המשתתפים.

בכל מקום שם נאספו ילדים התפתח מיסחר עיריני במקלות. במקום הראשון עמד המקל בעל האות ק, שהיה נדיר יותר מחבריו. הסיבה : מאחר שהתחרות אינה מיוסדת על הגרלה, וכל חמישיה זוכה בפרס, יצאו לשוק מספר מקלות ק' בדיוק כמספר הפרסים המוקצבים (אלפיים). מקלות ק' גם היו סמומנים בסימן סודי מיוחד, כדי למנוע זיפ'ים.

במשרדי המערכת לא שקטה ההמולה בכל שעות היממה, כשעשרות מתחרים, ביניהם מספר לא קטן של מבוגרים, ניסו לברר נקודות שלא היו ברורות להם. למשל : האם תהיה זאת התחרות ספרותית, בו תנצח התשובה הספרותית ביותר לשאלת התלוש ? (התשובה : לא. כל משתתף ימלא את השאלון בצורה הטבעית לו ביותר. אין שום צורך במליצות).

לא היה כמעט אדם שנשאר מחוץ למעגל. אלה אשר דם התחרות לא סער בעורקיהם, התעניינו בשאלות רציניות יותר. למשל : השפעת התחרות בין שני המפעלים על טיב התוצרת, השפעת השיטות האמריקאיות של פירסום על-ידי מעשים, והרקע המסחרי של התחרות.

